БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 150 (5741).
3 Июль 1985 й.
ЧОРШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.
Баҳоси 3 тийин.

Кеча Москвада ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг учинчи сессияси иш бошлади.

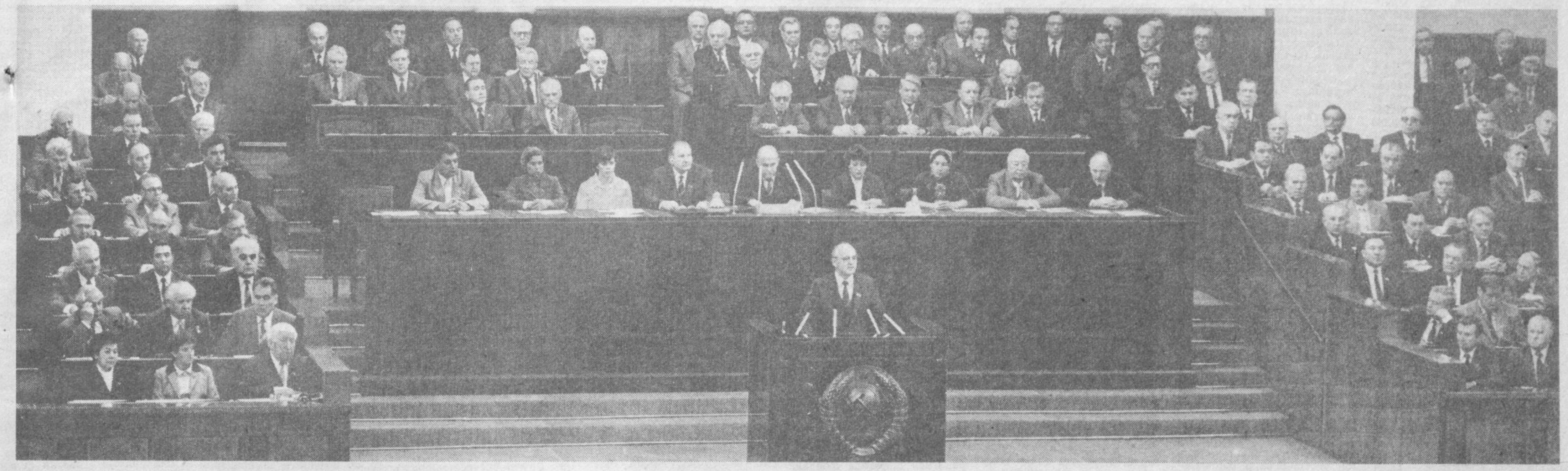

МОСКВА. Кремль. 1985 йил 2 июль. СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси.

В. Кругликов ва М. Скурихина фотоси.

ТИНЧЛИК ВА БУНЁДКОРЛИК ЙЎЛИДАН

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ УЧИНЧИ СЕССИЯСИ

Буюк Советлар давлатининг ҳамма жойида амалий ишчанлик муҳити, ижодий изланиш ва бунёдкорлик вазияти ҳукм сурмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми қарорларида, фан-техника тараққиётини тезлаштириш масалаларига бағишлаб партия Марказий Комитетида ўтказилган кенгашда мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш борасида олға сурилган кенг миқёсли вазифалар барча совет кишиларида янада самарали ишлашга интилиш, социалистик экономикани сифат жиҳатидан ўстириш, уни интенсив ривожланиш йўлига ўтказиш, энг муҳим стратегик йўналишларда тез олға силжишни таъминлаш иштиёқини кучайтириб юборди.

КПСС Марказий Комитетининг куни кеча бўлиб ўтган Пленумида халқ депутатлари советларининг фаолиятини сабот билан такомиллаштириш, жамиятимиз сиёсий системасининг ҳар бир бўғини ўз вазифаларини аниқ бажариш, партиянинг раҳбарлик ролини янада ошириш, унинг давлат, хўжалик ва социал-маданий қурилиш ҳамма соҳаларига таъсирини кучайтириш зарурлиги таъкидланди.

Талабчанликни ошириш, уюшқоқлик ва тартибни мустаҳкамлаш, хўжаликни юритиш методларини кескин яхшилаш юзасидан партия ўтказаётган йўл ҳамма жойда маъқулланиб, якдиллик билан қўллаб-қувватланмоқда. Совет меҳнатчилари ўз олдиларида турган вазифани эришилган ютуқларни мустаҳкамлай бориб, коммунистик бунёдкорлик йўлида янада илгари, янги марраларга интилишдан, КПСС XXVII съездига муносиб тайёргарлик кўришдан иборат деб билмоқдалар, ҳокимият органларидаги ўзларининг мухтор вакиллари бўлган депутатларга ҳам шундай наказ бермоқдалар.

СССР Олий Советининг депутатлари мамлакат давлат ҳокимияти Олий органи учинчи сессиясига халқ ишончини юксак баҳолаб, катта масъулият туйғусини чуқур ҳис этган ҳолда тўпландилар. Сессия 2 июль куни соат 10 да Катта Кремль саройида Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси билан очилди.

Депутатлар ва меҳмонлар **М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, В. В. Гришин, А. А. Громико, Д. А. Кунаев, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, В. В. Шчербицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, С. Л. Соколов, Б. Н. Ельцин, Л. Н. Зайков, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, В. П. Никонов, К. В. Русаков** ўртоқларни гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб оладилар.

Мажлисни Иттифоқ Советининг раиси **Л. Н. Толкунов** очди. Депутатлар якдиллик билан сессиянинг кун тартиби ва унинг иш тартибини тасдиқладилар.

Сессиянинг кун тартибига қуйидаги масалалар киритилди:

1. СССР Олий Совети Президиумининг Раисини сайлаш тўғрисида.
2. СССР Олий Совети Президиуми составидаги ўзгаришлар тўғрисида.
3. Табиатни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш тўғрисидаги қонун талабларига риоя этилиши ҳақида.
4. СССР прокуратурасининг ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, гражданларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги совет қонунлари талаблари ижро этилиши устидан назорат қилиш соҳасидаги фаолияти ҳақида СССР Бош прокурорининг ҳисоботи.
5. СССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Кун тартибидаги биринчи масала юзасидан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, депутат **М. С. Горбачев**га сўз берилади.

Депутат М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи

Депутат ўртоқлар!

Биз СССР Олий Совети Президиумининг Раисини сайлашимиз лозим.

КПСС Марказий Комитетининг кеча бўлиб ўтган Пленуми бу масалани муҳокама қилди.

Сизларга маълумки, 1977 йилдан бошлаб КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари айни вақтда СССР Олий Совети Президиумининг Раиси лавозимини эгаллаб келди. Ўша вақт шароитида партия ва давлатдаги олий лавозимларни бир киши бажариши ўзини оқлаганлигини айтиш керак. Ўтган давр ичида СССР Олий Советининг қонун чиқарувчилик ва бошқа фаолияти активлашди, жойлардаги советларнинг иши яхшиланди, бошқарув органлари устидан контроллик кучайди.

Шу билан бирга Марказий Комитет ҳозир олдимизда пайдо бўлаётган янги вазифаларнинг ҳал этилиши партия ва давлат фаолиятининг мазмунига ҳам, шунингдек форма ва методларига ҳам, марказдаги ва жойлардаги кадрларни жойлаштиришга ҳам тузатиш киритилишини талаб қилаётганини эътиборга олди.

Мамлакат ҳозир масъулиятли даврни бошдан кечирмоқда. Биз яқин вақт ичидаги ва олис истиқболдаги стратегик йўлни белгилаб олаяпмиз, партиянинг янги таҳрирдаги программаси лойиҳасини ишлаб чиқаяпмиз, уни КПСС XXVII съезди қабул қилади. Бизнинг олдимизда муҳим вазифаларнинг бутун бир комплекси пайдо бўлмоқда. Бу вазифаларни сиз яхши биласиз. Бу вазифалар экономикани интенсив ривожланиш йўлига ўтказишдан, ишлаб чиқариш структурасини қайта қуришдан, меҳнатни бошқариш, ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг самарали формаларини жорий этишдан, совет кишиларининг фаровонлигини янада оширишдан, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашдан иборат.

Энди, биз ўз истиқболларимизни яхшироқ кўриб турган бир пайтда ташкилотчилик иши, совет сиёсий системаси барча бўғинларининг фаолиятини кучайтириш, оммани ўртага қўйилган вазифаларни ҳал этишга сафарбар қилиш биринчи ўринга қўйилмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси партиянинг жамиятдаги раҳбарлик ролини янада мустаҳкамлашни тақозо этади, КПСС Марказий Комитетининг, унинг Сиёсий Бюросининг иши интенсивлигини оширишни талаб қилади.

Мана шу конкрет шароитларда КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ҳозирги босқич вазифаларини ҳисобга олиб, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари бутун диққат-эътиборини белгиланган йўлни муваффақиятли амалга ошириш мақсадида партия Марказий органларининг ишини ташкил этишга, барча партия, давлат ва жамоат ташкилотларининг куч-ғайратларини бирлаштиришга имкони борича кўпроқ қаратишни мақсадга мувофиқ деб топди.

Шу муносабат билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Олий Советнинг партия группаси ўртоқ Андрей Андреевич Громикони ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг Раиси қилиб сайлаш тўғрисида палаталарнинг Оқсоқоллар кенгашлари томонидан қўллаб-қувватланган таклифни сизларнинг муҳокамангизга киритишни менга топширдилар.

Андрей Андреевичнинг номи мамлакатимизда ҳам, чет элларда ҳам яхши маълум. Таниқли сиёсат арбоби, партиямизнинг кекса аъзоларидан бири А. А. Громико ички ва ташқи сиёсатимизни ишлаб чиқишга ва амалга оширишга катта ҳисса қўшмоқда. У чуқур билимни ва ҳар томонлама тажрибани биз ишлаб чиққан йўлни ўтказишдаги принципиаллик ва изчиллик билан бирга қўшиб олиб бормоқда. Унинг Совет давлати ташқи сиёсий йўлини амалга оширишдаги хизматларини партия билан халқ юксак баҳолайдилар. Андрей Андреевич Громико СССР Олий Совети Президиумининг ишига раҳбарлик қилиш билан боғлиқ бўлган вазифаларни муносиб бажаради, деб ҳисоблаш учун бизда ҳамма асослар бор, деб ўйлайман.

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми кўрсатиб ўтганидек, партия бундан буён ҳам Олий Советнинг фаолиятини активлаштириш, Советларнинг ролини ошириш ва ҳар бир областдаги, ҳар бир шаҳар ҳамда қишлоқдаги ишларнинг ҳолати учун уларнинг масъулиятини кучайтириш йўлини ўтказаверади. Улар давлат қарорларини қабул қилиш, уларнинг ижросини ташкил этиш, қарорларнинг турмушга татбиқ этилиши устидан контроллик қилиш вазифаларини узвий равишда бирга қўшишлари лозим.

Барча поғоналардаги Советлар ўз ҳуқуқларидан анча тўлиқ ва изчил фойдаланишлари лозимлигини қайта-қайта таъкидлаяпмиз. Ижтимоий турмушнинг ҳамма соҳалари уларнинг диққат марказида туриши керак. Ҳозир меҳнаткашларнинг хилма-хил талаб ва эҳтиёжларини қондиришга алоҳида эътибор берилиши лозим. Советлар Озиқ-овқат программасини бажариш учун, ҳар бир республика, ўлка, область аҳолисини маҳаллий имкониятлар ва резервларни ишга солиш ҳисобига яхшироқ таъминлаш вазифаларини ҳал этиш учун янада кўпроқ иш қилишлари зарур. Саноат корхоналари қайси идорага бўйсунишидан қатъий назар уларнинг ҳаммаси халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни ташкил этишга Советлар бутун куч билан қўшилишлари муҳимдир. Марказдаги ва жойлардаги Советлар социал проблемаларни ҳал этишга, совет кишиларининг маданий талаб-эҳтиёжларини қондиришга, меҳнаткашларни тарбиялашга янада кўпроқ куч-ғайрат сарфлашлари керак.

Биз мамлакат турмушининг энг муҳим масалаларини муҳокама этиш, бошқарув органлари устидан контроллик қилиш учун СССР Олий Советининг Конституцияда белгилаб қўйилган ваколатлари ва кенг амалий имкониятларидан яхшироқ фойдаланишимиз керак. Олий Совет қонунчиликни такомиллаштириш соҳасида кўпгина вазифаларни ҳал қилиши лозим. Мустаҳкам қонунийлик — социалистик демократиянинг, социал адолат принципига қатъий риоя этилишининг таркибий қисмидир. Сиёсат, экономика, жамият турмушининг бошқа соҳалари масалалари юзасидан кўпдан-кўп таклифларни кўтариб чиқаётган, ҳар қандай камчиликларга ўткир назар билан қараётган совет кишиларининг сиёсий активлиги ижтимоий турмушимизни ҳозир ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ характерлаб турибди. Чинакам демократиянинг намоён бўлиши, биз халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқариши деб атаётган иборанинг ифодаси деб мана шуни айтадилар.

Хуллас, Советларнинг ишини яхшилаш, қонунчиликни мустаҳкамлаш соҳасида қиладиган ишларимиз ҳали жуда кўп. Бу ишда Олий Совет Президиуми, унинг Раисининг роли ҳам салмоқли ва актив бўлиши керак.

Депутат ўртоқлар, мана шуларнинг ҳаммасини эътиборга олиб, қуйидаги қарор лойиҳасини муҳокамангизга ҳавола этаман:

«Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети қарор қилади:

Депутат Андрей Андреевич Громико СССР Олий Совети Президиумининг Раиси қилиб сайлансин».

Айни вақтда ўртоқ А. А. Громикони СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари ва СССР Ташқи ишлар министри вазифаларидан озод қилиш тўғрисида қарор қабул қилиш таклиф этилади.

* * *

Депутатлар бир овоздан депутат А. А. Громикони СССР Олий Совети Президиумининг Раиси этиб сайлайдилар.

Раислик қилувчи депутатлар номидан А. А. Громикони СССР Олий Совети Президиумининг Раиси этиб сайланиши муносабати билан сидқидилдан табриклади ҳамда унга Коммунистик партия ва Совет давлати манфаатлари йўлидаги катта ва самарали фаолиятида янгидан-янги муваффақиятлар тилади.

Олий Совет А. А. Громикони СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари ва СССР Ташқи ишлар министри вазифаларидан озод қилиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Сўнгра СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **А. А. Громико** нутқ сўзлади.

Депутат А. А. ГРОМИКО нутқи

Депутат ўртоқлар!

Мени СССР Олий Совети Президиумининг Раиси лавозимига сайлаш тўғрисида таклиф киритиш чоғида менинг шаънимга айтилган эзгу сўзлар учун аввало Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Михаил Сергеевич Горбачевга чин кўнгилдан миннатдорчилик изҳор этмоқчиман. Мен бу сўзларга муносиб иш қилдимми ёки йўқми, буни айтолмайман.

Шу таклиф юзасидан ҳозиргина қабул қилинган қарор мени жуда қаттиқ тўлқинлантирди. Бу қарор менга СССР Олий Совети билдирган зўр ишончнинг белгисидир.

Мамлакатимиз олдида иқтисодий ва социал ривожланиш, совет халқининг фаровонлигини ошириш соҳасида улуғвор вазифалар турибди.

Халқаро ишларда, ядро уруши хавфини тугатиш ва тинчликни мустаҳкамлаш учун курашда Совет Иттифоқининг роли жуда буюк.

Давоми 2-бетда.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ДЕПУТАТ А. А. ГРОМИКОНИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

Депутат Андрей Андреевич **Громико** СССР Олий Совети Президиумининг Раиси қилиб сайлансин.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари **В. КУЗНЕЦОВ.**

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль.
1985 йил 2 июль.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети Президиумининг Раиси—

Андрей Андреевич ГРОМИКО

Андрей Андреевич Громико 1909 йилда Белоруссия ССР Гомель область ҳозирги Ветковский районининг Старие Громики қишлоғида камбағал деҳқон оиласида туғилди, миллати — рус. Маълумоти олий — 1932 йилда экономика институтини, сўнгра Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги экономикаси илмий тадқиқот институтининг аспирантурасини битирган. 1936—1939 йилларда СССР Фанлар академияси экономика институтининг катта илмий ходими бўлиб ишлади ва илмий секретарь вазифасини бажарди. Иқтисод фанлари доктори. Илмий асарлари бор.

1939 йилдан бошлаб Андрей Андреевич Громико дипломатия ишига ўтади. СССРнинг АҚШдаги элчихонаси маслаҳатчиси, 1943—1946 йилларда СССРнинг АҚШдаги фавқулодда ва мухтор элчиси ҳамда ўриндошлик асосида СССРнинг Куба Республикасидаги элчиси бўлди. Шундан кейинги йилларда — СССРнинг БМТ Хавфсизлик кенгашидаги доимий вакили ва айни вақтда Ташқи ишлар министрининг ўринбосари, СССРнинг Буюк Британиядаги фавқулодда ва мухтор элчиси, СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари лавозимларида ишлади.

1957 йил февралидан А. А. Громико — СССР Ташқи ишлар министри, 1983 йилдан — СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР Ташқи ишлар министри.

А. А. Громико—1931 йилдан КПСС аъзоси. КПСС XIX съездида Марказий Комитет аъзолигига кандидат, XX, XXII, XXVI съездларда КПСС Марказий Комитетининг аъзоси қилиб сайланди. 1973 йил апрелидан — КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси.

Андрей Андреевич Громико — иккинчи, бешинчи ва шундан кейинги ҳамма чақириқлар СССР Олий Советининг депутати. РСФСР Олий Советининг депутати.

Ватан олдидаги хизматлари учун А. А. Громикога икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилган. У кўпгина орден ва медаллар билан мукофотланган.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ДЕПУТАТ М. С. ГОРБАЧЕВНИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ АЪЗОСИ ҚИЛИБ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

Депутат Михаил Сергеевич **Горбачев** СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси қилиб сайлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **А. ГРОМИКО.**

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль.
1985 йил 2 июль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ДЕПУТАТ В. П. ОРЛОВНИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ҚИЛИБ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси депутат Владимир Павлович **Орлов** СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб сайлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **А. ГРОМИКО.**

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль.
1985 йил 2 июль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ДЕПУТАТ Я. Я. ВАГРИСНИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ ҚИЛИБ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

Латвия ССР Олий Совети Президиумининг Раиси депутат Ян Янович **Вагрис** СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб сайлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **А. ГРОМИКО.**

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль.
1985 йил 2 июль.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ УЧИНЧИ СЕССИЯСИ

ТАБИАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ҲАМДА ТАБИИЙ РЕСУРСЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУН ТАЛАБЛАРИГА РИОЯ ЭТИЛИШИ ҲАҚИДА

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари депутат З. Н. НУРИЕВ доклади

КПСС Марказий Комитети апрель Пленумининг материаллари, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масалаларига бағишланиб партия Марказий Комитетида ўтказилган кенгашда ўртоқ М. С. Горбачевнинг доклади ишларнинг ҳозирги аҳволига баҳо беришда ва тараққиётимизнинг туб проблемаларини белгилашда ижодий, новаторчасига ёндошилгани билан ажралиб туради. Пленум материаллари ва докладни партия билан халқ ғоят кенг кўламда маъқуллаб қўллаб-қувватлади, улар совет кишиларини зарбдор бунёдкорлик меҳнатига йўналтирди.

Барча бошқарув органлари, корхоналар ва ташкилотлар, колхоз ва совхозлар эндиликда ички резервларни ишлаб чиқаришга яна ҳам тўлиқроқ жалб этиш, интизом ва тартибни бутун чоралар билан мустаҳкамлаш, ишчанликни ривожлантириш ва масъулиятни ошириш мақсадларини кўзламоқдалар.

Табиатни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш тўғрисидаги қонун талабларига риоя этилиши ҳақида ҳукумат ушбу сессияга тақдим этган масалани айни шу нуқтаи-назардан кўриб чиқишимиз лозим бўлади.

Совет ҳокимиятининг тонгидаёқ В. И. Ленин табиатга ва унинг ресурсларига нисбатан социалистик муносабатларнинг негизларига асос солган эди. Совет давлати унинг васиятларига амал қилиб, жамият билан табиат ўртасидаги ўзаро муносабатларни яхшилаш учун кўп иш қилмоқда.

Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги масалалар кўриб чиқилган саккизинчи чақириқ СССР Олий Советининг тўртинчи сессиясидан кейин ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун асослари, ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ўрмон тўғрисидаги қонун асослари, «Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш ҳақида»ги СССР қонуни ҳамда бошқа бир қанча актлар ишлаб чиқилиб, қабул қилинди. 1981 йилда СССР Министрлар Совети Президиумининг атроф муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш масалалари билан шуғулланувчи комиссияси ўз фаолиятини бошлади. Ўн иттифоқдош республикада худди шундай комиссиялар тузилди. Бу комиссиялар ССР Иттифоқи Олий Совети ҳамда иттифоқдош республикалар Олий Советлари палаталарининг табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш комиссиялари билан қалин ҳамкорликда ишламоқдалар.

Умуман, маълумки бизда табиатни муҳофаза қилиш соҳасидаги давлат сиёсатини СССР Конституцияси белгилаб беради. СССР Министрлар Совети бу соҳадаги фаолиятни ташкил этишни яхшилаш борасида қатъият билан иш олиб бормоқда. Табиатни муҳофаза қилиш тадбирлари давлат планининг ажралмас қисми бўлиб қолди. Кейинги тўққиз йил мобайнида шу мақсадларда салкам 63 миллиард сўм маблағ фойдаланилди.

Айланма ва такрорий сув таъминоти системалари халқ хўжалигига кенг жорий этилиши бир йилда салкам 240 куб километр ҳажмидаги тоза сувни тежаб қолиш имконини берди, бу эса Волга дарёсининг ўртача йиллик оқимига деярли тенгдир. Булғанган оқимда сувларни ташлаш учдан бир ҳисса камайди.

Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилишга оид тадбирларни амалга ошириш натижасида доимий манбалар чиқараётган зарарли моддалар миқдори 13 процент камайди. Москва, Ленинград, Киев, Минск, Рига ва бошқа шаҳарларда ҳаво хавзасининг ҳолати яхшиланди.

Ер тўғрисидаги қонун асослари ҳамда партия ва ҳукуматнинг бир қанча қарорлари қабул қилингандан кейин қишлоқ хўжалик экинзорларини сақлашга кўпроқ эътибор бериладиган бўлиб қолди. Қишлоқ хўжалигига алоқадор бўлмаган эҳтиёжлар учун ажратиладиган унумдор экин майдонлари қисқартирилди. Яроқсиз ҳолдаги ерларни қайтадан экинзорга айлантириш йўли билан халқ хўжалигига бир миллион гектардан кўпроқ қишлоқ хўжалик экинзори қайтарилди.

Эрозияга қарши агротехника тадбирлари ҳажми ортиб бормоқда. 1984 йилда салкам 52 миллион гектар майдонда тупроқ ағдармай ҳайдалди, 28 миллион гектар ердаги қияликларда тупроққа кўндалангига ва энламасига ишлов берилди.

Ихота дарахтзорлари тобора ривожлантирилмоқда. Бизда ўрмонлар 811 миллион гектар майдонни эгаллаган. Бу — жаҳондаги барча ўрмон ресурсларининг 24 процентини ва игнабаргли дарахт запасларининг ярмидан кўпроғини ташкил этади. Кўрилган тадбирлар туфайли Совет Иттифоқи ўрмонларни тиклаш ишлари ҳажми юзасидан дунёда олдинги ўринлардан бирини эгаллаб турибди. Ҳар йили 1,1 миллион гектар майдонда кўлбола ўрмон барпо этилмоқда. Ўрмоннинг ихота, сувдан муҳофаза қилиш, санитария-гигиена ва соғломлаштириш вазифаларини кучайтириш, қўриқхона ишларини авж олдириш соҳасидаги ишлар амалга оширилмоқда. Кейинги тўққиз йил ичидагина қўриқхоналар майдони деярли икки баравар кўпайди, 12 та миллий парк барпо этилди.

Ёввойи ҳайвонлар ва паррандаларни муҳофаза қилишга, уларнинг сонини сақлашга кўпроқ эътибор бериладиган бўлиб қолди. Ҳозирги вақтда махсус биотехника тадбирлари 1975 йилги даражадан тўрт баравар кўпроқ ҳажмида амалга оширилмоқда. Мамлакатнинг ички сув ҳавзаларида балиқ запасларини муҳофаза қилиш ва балиқларни сунъий равишда урчитиб кўпайтириш ишлари ҳажми ортиб бормоқда. СССР нинг соҳил бўйи сувларидаги тирик мавжудот ресурслари ҳамда бошқа ресурсларни муҳофаза қилиш ва улардан оқилона фойдаланишни таъминлаш чоралари кўрилмоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш кераки, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш ҳажмлари анча кўпайган, шаҳарлар ва аҳоли сони ўсган бир шароитда табиий ресурсларни муҳофаза қилиш ҳамда улардан оқилона фойдаланиш ишида ижобий силжишларга эришилди.

Партиянинг мамлакат экономикасини интенсив ривожланиш изига жадал ўтказишга қаратилган йўли аввало табиий ресурслардан яна ҳам тежамли ва самарали фойдаланишни талаб қилади. Мазкур проблемалар комплексини КПСС Марказий Комитети бугунги кун талаблари асосида кўриб чиқа туриб, бу соҳада ҳали жиддий камчиликлар мавжудлигини эътироф этиш керак. СССРнинг бир қанча министрликлари, идоралари ва иттифоқдош республикаларининг Министрлар Советлари атроф муҳитни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш юзасидан белгиланган план топшириқларини ҳамиша ҳам бажараётганлари йўқ. Бу гап аввало СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигига, СССР Қора металлургия министрлиги билан Химия саноати министрлигига тааллуқлидир. СССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, шунингдек Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги табиатни муҳофаза қилиш борасидаги ишларни қониқарсиз ўтказмоқдалар. Ўзбекистон ССРда, Красноярск ўлкасида, Иваново, Горький, Ростов областлари ва бошқа баъзи областларда табиатни муҳофаза қилиш ишлари ҳали етарли даражада олиб борилаётгани йўқ. Одатда пудрат министрликлари табиатни муҳофаза қилиш объектларини асосий ишлаб чиқариш иншоотларига қараганда анча секинлик билан қурадилар.

Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги ҳамда бошқа машинасозлик министрликлари ва идоралари чанг ва газдан тозаловчи янада самарали системалар яратиш устида суст ишламоқдалар. СССР рангли металлургия министрлигининг бир қанча корхоналарида ишларнинг аҳволи яхши эмас, бу корхоналарда металлургия заводларининг чиқинди газларидан олтингугурт ва сульфат кислотаси олишда янги технология жараёнлари секинлик билан жорий этилмоқда.

Гидрометеорология ва табиий муҳитни контрол қилиш давлат комитети тегишли давлат топшириқлари ҳамда белгиланган нормативлар бажарилиши учун бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларга нисбатан талабчанликни ошириши зарур.

Шаҳарлар ва саноат марказларининг ҳаво ҳавзаси машиналардан чиқаётган газлар билан булғанаётгани жиддий проблемага айланмоқда. Бироқ автомобиль саноати министрлиги ҳамон шундай автомобиллар ишлаб чиқаришни давом эттирмоқдаки, бундай машиналардан чиқаётган газдаги зарарли моддалар миқдори кўпинча давлат стандарти белгилаган даражадан ошиб кетмоқда. Газ саноати министрлиги, СССРнинг бошқа министрликлари ва идоралари, шунингдек баъзи иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари автомобиль транспортида суюлтирилган ва қисилган газдан мотор ёнилғиси сифатида фойдаланишни кенгайтириш борасидаги ишларни секинлик билан олиб бормоқдалар.

Ўтган йил охирида СССР Министрлар Совети шаҳарлар ва саноат марказлари ҳаво ҳавзалари булғанишининг олдини олишга доир қўшимча тадбирлар тўғрисида қарор қабул қилган эди. СССР министрликлари ва идоралари ҳамда иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари ана шу тадбирларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашлари лозим.

Сув ресурсларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланишда талайгина камчиликлар мавжуд. Чорвачилик комплекслари ва бошқа қишлоқ хўжалик объектларининг оқинди сувлари тобора жиддий булғаниш манбаи бўлиб қолмоқда. Республикаларнинг Министрлар Советлари, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ҳамда чорвачилик объектларига эга бўлган бошқа министрликлар оқинди сувларни тозалашни ва ҳосил бўлган чиқитлардан фойдаланишни ташкил этишлари керак. Кичик дарёлар ва сув омборларининг қулай сув режимини сақлаб туриш учун эрозияга қарши, мелиорация, ўрмонларни тиклаш тадбирлари ҳамда бошқа тадбирларни кенгроқ амалга ошириш ҳам муҳимдир.

Маълумки, СССР сув ресурсларининг запаслари жиҳатидан дунёда биринчи ўринни эгаллайди. Табиат бизга жаҳон аҳамиятидаги дурдонани — Байкал кўлини инъом этган. СССРдаги юза чучук сувнинг 70 процентдан кўпроғи шу кўлда тўпланган бўлиб, бу ғоят катта миллий бойликдир, бинобарин биз уни ҳозирги ва келгуси авлодлар учун соф ҳолда сақлашимиз керак. Иссиққўл, Севан ва бошқа баъзи кўллар ҳам булғанишдан муҳофаза қилишга оид алоҳида чора — тадбирлар кўрилишини талаб қилади. Ладога ва Онега кўлларининг сув ресурсларини муҳофаза қилишга ҳам кўпроқ эътибор бериш зарур.

Мамлакатимизда сув ресурслари кўп бўлишига қарамай, деб давом қилди З. Н. Нуриев, айрим регионларда сув тақчиллиги фактларига дуч келинмоқда. Бу эса бизнинг зиммамизга сувни тежаб тергаб сарфлаш, ундан оқилона фойдаланиш учун барча сув истеъмолчиларининг масъулиятини ошириш мажбуриятини юклайди.

Қишлоқ хўжалигида кўп сув исроф бўлишига йўл қўйилмоқда. Мамлакатда сув истеъмоли умумий ҳажмининг салкам 60 проценти қишлоқ хўжалиги ҳиссасига тўғри келади. Техникавий жиҳатдан номукаммал суғориш системалари реконструкция қилинишини, қишлоқ хўжалик экинларини суғориш илғор усуллари жорий этилишини таъминлаш, ҳар бир куб метр сувдан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, ерлар ботқоқлашуви ва шўр босишининг олдини олиш зарур.

Халқ хўжалиги эҳтиёжларига кўпроқ сув олинаётган гидротехника иншоотлари барпо этилаётгани, сув ҳавзаларининг булғанаётгани балиқ запасларига катта зиён етказмоқда.

Етарлича асосланмаган хўжалик қарорлари кўпинча жониворлар яшаш мухитининг кескин ёмонлашувига ва натижада уларнинг сони анча камайиб кетишига олиб келади. Ўғринча ов қилиш табиатга жиддий зарар етказмоқда.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари СССР Ўрмон хўжалиги давлат Комитети, Қишлоқ хўжалик министрлиги, Балиқ хўжалиги министрлиги, Ички ишлар министрлиги ҳайвонот дунёсини сақлаб қолиш ва урчитиб кўпайтиришга қаратилган қўшимча чораларни кўришлари зарур.

Сўнгра докладда қайд этиб ўтилдики, ҳозирги вақтда ер ресурсларини янада авайлаб асраш ва улардан оқилона фойдаланиш ҳамда ер тўғрисидаги қонун асосларининг талабларига қатъий риоя этиш ҳақидаги масала жуда ўткир бўлиб турибди. Ҳозир мамлакатда экин экиш учун яроқсиз бўлиб қолган 2 миллион гектардан кўпроқ ер бор. Айни вақтда баъзи министрликлар шу ерларни яна экин экиладиган ҳолга келтириш масалаларига тегишлича эътибор бермаяптилар. Жамоат мулкини бузганлик, давлатга зарар етказганлик учун қанчалик қаттиқ талабчанлик қилинаётган бўлса ерга нисбатан ёмон муносабатда бўлганлик учун ҳам худди шундай қаттиқ талаб қилиш вақти келди.

Ўсимликларни ҳимоя қилиш химиявий воситалари ва минерал ўғитларни сақлаш ҳамда улардан фойдаланишда ҳамон камчиликларга йўл қўйилмоқда. Қишлоқ хўжалик экинларининг зараркунандаларига ва бегона ўтларга қарши курашда ўсимликларни ҳимоя қилишнинг биологик воситаларини кенг қўлланиш лозим. СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва микробиология саноати бош бошқармаси келгусида химиявий воситалар қўлланилишини иложи борича камайтириш мақсадида биологик воситалар ишлаб чиқаришни кўпайтиришлари зарур.

Кейинги йилларда айрим иттифоқдош республикаларда далаларнинг атрофидаги ихота дарахтзорларини барпо этиш суръатлари асоссиз равишда пасайтириб юборилди. Ўрмон ресурсларидан ҳали ҳамма жойда ҳам омилкорлик билан фойдаланиляпти, деб бўлмайди. Ёғоч тайёрлаш техникаси ва ишлаб чиқариш жараёнлари технологияси ҳали замонавий талабларга мос келаётгани йўқ. Ёғочдан ва бошқа ўрмон махсулотидан чиқитсиз комплекс фойдаланиш методлари ниҳоятда суст жорий этилмоқда.

СССР Олий Совети қабул қилган «ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун асослари», ҳукуматнинг бир неча қарорлари халқ хўжалигида минерал ресурслардан фойдаланишни анча яхшилашга кўмаклашди. Кўмир, ёнадиган сланец, асбест ва бошқа фойдали қазилма турлари ер остидан тўлиқроқ қазиб олинадиган бўлди. Минерал хом ашё қазиб чиқариш ҳамда уни қайта ишлаш техникаси ва технологияси такомиллаштирилмоқда. Шу билан бирга бир қанча фойдали қазилма бойликларини қазиб чиқариш ва айниқса уларни бойитиш жараёнида уларнинг нобуд бўлиши ҳамон юқори даражададир.

Министрликлар ва идоралар, бирлашмалар ва корхоналар, барча раҳбарлар бу масалага муносабатни тубдан ўзгартиришлари зарур. Минерал хом ашёни комплекс қайта ишлашга ҳамда иккиламчи ресурслар ва чиқитларни моддий ишлаб чиқариш соҳасига яна ҳам кенгроқ жалб этишга ўтишни жадаллаштириш лозим.

Ҳар бир тармоқда энг янги илмий, конструкторлик ва лойиҳа ечимларини ишлаб чиқаришга жорий этишга кўпроқ эътибор берилиши зарур. Машинасозлар машина ва ускуналарнинг техникавий даражасини қисқа муддатларда оширишлари лозим, ана шу машина ва ускуналарни қўлланиш табиий ресурслардан фойдаланишни анча яхшилаш имконини беради.

СССР Госплани ва СССР Госстройи, министрликлар ҳамда идоралар янги корхоналарни жойлаштириш ва эскиларини реконструкция қилиш чоғида табиатни муҳофаза қилиш масалаларига эътиборни кучайтиришлари керак. Хом ашёни қазиб чиқариш ва ундан фойдаланиш вақтида комплекс ёндошувига афзаллик бериш лозим.

Бизнинг фанимиз етилган экология проблемаларини ҳал этишда яна ҳам активроқ позицияни тутиши лозим. СССР Фан ва техника давлат комитети, Фанлар академияси, тармоқ илмий-тадқиқот институтлари асоссиз такрорий ишларга йўл қўймоқдалар, маблағларни кўпдан-кўп бўлинмаларга сочиб юбормоқдалар, бу эса улар фаолияти самарадорлигини пасайтиради.

Биз хўжалик юритиш социалистик планли системаси афзалликларидан тўлиқроқ фойдаланишимиз керак. Табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини планлаштиришни собитқадамлик билан такомиллаштириш, шу мақсадда инвестиция сиёсатининг самарадорлигини ошириш муҳимдир.

Амалдаги иқтисодий муносабатлар табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини амалга оширишда, хом ашёдан комплекс фойдаланишда ва ишлаб чиқариш чиқитларини қўлланишда саноат ва қишлоқ хўжалик корхоналарининг, қурилишлар ва транспорт ташкилотларининг ҳали тегишли даражадаги манфаатдорлигини юзага келтирмаяпти.

Табиатни муҳофаза қилиш аввало барча совет ва хўжалик органларининг, корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар раҳбарларининг ташкилотчилик иши ҳамма жойда кучайтирилишини тақозо этади. Мактаб ўқувчисидан бошлаб то министргача, ҳар бир совет кишиси бу ишнинг муҳимлигини англаб олиши лозим.

Халқаро ҳамжамият, деди сўнгра докладчи, табиатни муҳофаза қилиш проблемасини ҳақли равишда ҳозир инсоният олдида турган энг муҳим проблемаларнинг бири, деб билмоқда. Бу проблемаларни фақат тинчлик шароитидагина муваффақиятли ҳал этиш мумкин.

Биз шуни тўла асос билан қайд этамизки, атроф муҳитни мухофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш соҳасидаги халқаро ҳамкорлик тинчлик учун курашда мухим омил бўлиб қолди. СССР бундай ҳамкорликда фаол иштирок этмоқда. Чунончи, Совет Иттифоқи табиий муҳитга таъсир ўтказиш воситаларидан ҳарбий ёки бошқа ҳар қандай душманлик мақсадида фойдаланишни таъқиқлаш тўғрисидаги конвенцияни ишлаб чиқиш ташаббускори бўлди. СССРнинг ва бошқа бир қанча мамлакатларнинг ташаббуси билан БМТ Бош Ассамблеяси «Ҳозирги ва келгуси авлодлар учун ер табиатини сақлаб қолишда давлатларнинг тарихий масъулияти тўғрисида» резолюция қабул қилди.

АҚШнинг айби билан қуролланиш пойгаси тобора авж олаётгани, бундай пойга космосга ёйилаётгани, термоядро урушини чиқариш хавфи кучайиб бораётгани сабабли планетамиз табиатига, ер юзида ҳаётнинг ўзига жуда катта хавф солинмоқда. Бу хол бутун ер юзи цивилизациясига халокатли оқибатлар келтирган бўлур эди.

Совет Иттифоқи бундай авантюрачилик йўлига қарши қатъиян курашмоқда. Коммунистик партия билан Совет ҳукумати изчил тинчликсеварлик сиёсатини сабот билан ўтказиб келмоқдалар. Халқимиз ер абадий гўзал ва ҳаёт жўш урган ҳолда қолишига ишонади.

Мамлакат КПСС XXVII съездини кутиб олмоқда. Совет кишилари фидокорона меҳнат билан Ватанимиз қудратини оширишга азму-қарор бергандирлар. Социалистик ишлаб чиқариш усулининг афзалликлари, ошиб бораётган ишлаб чиқарувчи кучлар, Ватан фани ва техникасининг ҳозирги даражаси олис истиқболни мўлжаллаб, табиатни мухофаза қилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш имконини беради. Гап мамлакат миллий бойлигининг энг муҳим қисмига ва совет кишиларининг сиҳат-саломатлигига ғамхўрлик билан ёндошиш тўғрисида бормоқда. Шу боисдан 1986 — 1990 йилларда ва 2000 йилгача бўлган даврда СССРни иқтисодий ҳамда социал ривожлантириш лойиҳасини узил-кесил ишлаб чиқиш чоғида бу масалага зарур эътибор берилмоқда.

Пировардида докладчи ишонч билдириб айтдики, табиатни мухофаза қилиш проблемалари СССР Олий Советининг сессиясида муҳокама этилаётганлиги унинг муваффақиятли ҳал этилишига зўр таъсир ўтказади.

(Қарсаклар).

ТИНЧЛИК ВА БУНЁДКОРЛИК ЙЎЛИДАН

(Боши биринчи бетда).

Ҳам ички ишларга, ҳам ташқи сиёсатга тааллуқли аниқ-равшан вазифалар партиямиз Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган Пленумлари қарорларида етарлича тўла ва зўр куч билан белгилаб берилди. Партия билан халқнинг ишончига сазовор бўлган ҳар бир коммунистнинг бурчи бу қарорларнинг бажарилишига кўмаклашишдан ва ўзига билдирилган ишончни шу йўл билан оқлашдан иборат.

Мен янги лавозимда партия олдидаги, мамлакат олдидаги, халқ олдидаги бурчимни шараф билан бажариш учун бутун куч-қувватимни ишга соламан.

Бу гапни мен мазкур олий минбарда туриб коммунист сифатида ва граждан сифатида айтаяпман.

* * *

Сессия СССР Олий Совети Президиуми составига ўзгартишлар киритиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқишга киришади. КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари депутат **Е. К. Лигачев**га сўз берилади. У шундай деди: Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг топширувига биноан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Михаил Сергеевич Горбачевни СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси қилиб сайлаш тўғрисида Олий Совет партия группаси ва палаталарнинг Оқсоқоллар кенгашлари маъқуллаган таклифни сизнинг муҳокамангизга тақдим этаман.

Маълумки, илгари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари СССР Олий Совети Президиуми составига сайланар эди. Бундай практика ўзини оқламоқда. Бу эса КПСС нинг совет жамияти сиёсий системасидаги СССР Конституциясида қонун билан мустаҳкамланган раҳбарлик роли билан боғлиқдир.

Бу мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришни жадаллаштиришга қаратилган йўлни якдил қўллаб-қувватлаётган бутун совет халқи ҳоҳиш — иродасининг, шубҳасиз, ифодасидир.

СССР Олий Совети қарорининг қуйидаги лойиҳасини таклиф этишга рухсат бергайсиз:

«Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети депутат Михаил Сергеевич Горбачевни СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси этиб сайлаш тўғрисида қарор қилади».

Бу таклиф гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олинди.

Депутат **М. С. Горбачев**ни СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси этиб сайлаш тўғрисидаги қарор якдиллик билан қабул қилинди.

Сессия депутатлар М. А. Яснов ва П. Я. Страутманис пенсияга чиққанликлари муносабати билан уларни СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари вазифасидан озод қилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, РСФСР Министрлар Советининг раиси **В. И. Воротников**нинг таклифига биноан РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси депутат **В. П. Орлов** РСФСР дан СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб сайланади.

Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари депутат **Б. К. Пугонинг** таклифига биноан Латвия ССР Олий Совети Президиумининг Раиси депутат **Я. Я. Вагрис** Латвия ССРдан СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб сайланади.

Б. Н. Ельцин КПСС Марказий Комитетининг секретари этиб сайланганлиги муносабати билан сессия уни СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси вазифасидан озод қилди.

Сўнгра КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси **Н. А. Тихонов** сўзга чиқди. У шундай деди:

КПСС Марказий Комитетининг топширувига биноан депутат Эдуард Амвросиевич Шеварднадзени ССР Иттифоқи Ташқи ишлар министри қилиб тайинлаш тўғрисида таклиф киритаман.

Ўртоқ Э. А. Шеварднадзе 1928 йилда туғилган, 1948 йилдан КПСС аъзоси. Партия ва давлат ишларида катта тажрибага эга.

1972 йилдан Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари.

Қарийб ўн йилдан бери КПСС Марказий Комитети составида, 1978 йилдан Марказий Комитет Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат. Кеча Марказий Комитет Пленумида у партия Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси қилиб сайланди. Э. А. Шеварднадзе Ватан олдидаги катта хизматлари учун Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган.

Партия ва давлат ишларидаги кўп қиррали тажрибаси, партия ишига садоқати, КПСС сиёсатини ўтказишдаги қатъият ва ташаббуси, унга хос бўлган юксак даражадаги билимдонлик ва маданият — буларнинг ҳаммаси Эдуард Амвросиевич Шеварднадзе СССР Ташқи ишлар министри масъул вазифаларини муваффақиятли уддалай олишига ишонч ҳосил қилади.

СССР Олий Совети бир овоздан **Э. А. Шеварднадзе**ни СССР Ташқи ишлар министри қилиб тайинлайди.

Олий Совет кун тартибининг навбатдаги масаласини кўриб чиқишга киришди.

СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари депутат **З. Н. Нуриев** «Табиатни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш тўғрисидаги қонун талабларига риоя этилиши ҳақида» доклад қилди.

Палаталар табиатни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш комиссияларининг қўшимча докладини қилиш учун Иттифоқ Советининг табиатни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш комиссиясининг раиси депутат — **С. К. Гроссу**га сўз берилади.

Муҳокама этилаётган масала, деди у, Коммунистик партия фаолиятининг олий мақсади — совет кишилари моддий ва маънавий эҳтиёжларини қондиришга бевосита боғлиқдир. Табиатни муҳофаза қилиш, сув ҳавзалари ва атмосфера ҳавосининг софлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш, ердан ва ер ости бойликларидан, сув ва ўрмондан, ҳайвонот дунёсидан оқилона фойдаланиш — инсон, унинг саломатлиги, меҳнат, турмуш ва дам олиш шароитлари тўғрисида ғамхўрлик қилиш демакдир.

СССР Министрлар Советининг докладида, деб таъкидлади нотиқ, мамлакатда табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунлар талабларига риоя қилишнинг ҳар томонлама характеристикаси берилган ва бу борадаги ишларнинг натижалари кўрсатиб ўтилган. Палаталарнинг табиатни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш комиссиялари доклад хулосалари ва қоидаларини қўллаб-қувватламоқда. Комиссиялар шу билан бирга бир қанча муҳим проблемаларга тўхталиб ўтишни зарур, деб ҳисоблайди.

Сессияга тайёргарлик чоғида депутатлар мамлакатнинг барча регионларидаги ишларнинг аҳволини ўрганиб чиқдилар ва табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунлар ҳали тўла амалга оширилмаяпти, деган хулосага келдилар.

Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш тўғрисидаги талаблар бузилаётганлиги жиддий ташвиш уйғотади. Ер ва сув манбалари заҳарли химикатлар ва ўсимликларни ҳимоя қилишнинг бошқа воситаларидан ҳамон булғанмоқда.

Фан ва техника тараққиётини жадаллаштириш тўғрисидаги партия талабларини амалга ошириш табиатни муҳофаза қилишни кучайтириш ишида алоҳида аҳамиятга эгадир. СССР Фан ва техника давлат комитети, СССР Госплани, СССР Госснаби, СССР Фанлар академияси, министрликлар ва идоралар кам чиқит ва чиқитсиз технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш босқичларини аниқлаб беришлари, белгиланган тартибдаги зарур норматив актларни тайёрлашлари ва тасдиқлашлари лозим. Табиатни муҳофаза қилишнинг техникавий, иқтисодий ва социал проблемаларини комплекс тадқиқ этишга эътиборни кучайтириш талаб қилинади.

Комиссиялар табиатни муҳофаза қилиш соҳасидаги қурилишларнинг суръатлари оширилиб, ҳажми кўпайтирилиши зарур деб ҳисоблайди. Хусусан, Азов денгизи, Қора денгиз, Балтика денгизи, Каспий денгизи ва бошқа бир қанча сув ҳавзаларига ифлос оқиндиларни ташлашни тўхтатиш юзасидан директив органлар топшириқларини бажаришдаги қолоқликни тугатишга оид қатъий чоралар кўриш зарур. Министрликлар, бирлашмалар ва корхоналарни қонунларни қатъий бажаришга ундаб, табиий бойликлардан оқилона фойдаланишда уларнинг масъулиятини ва манфаатдорлигини оширадиган молия-иқтисодий омиллар, рағбатлантириш ва жазо чораларини кўриш зарур.

Сессияга тайёргарлик давомида атроф муҳитни муҳофаза қилишни идоравий бошқариш системасини барча даражаларда такомиллаштириш зарурлиги тўғрисидаги таклифлар киритилди.

Пировардида С. К. Гроссу комиссиялар мазкур масалани тайёрлашда СССР Министрлар Совети, тегишли министрликлар ва идоралар, жамоат ташкилотлари, илмий муассасалар билан қалин алоқада бўлиб ишлаганлигини маълум қилди. Комиссияларнинг мулоҳазалари ва таклифлари СССР Олий Совети қарорининг лойиҳасида ўзининг зарур ифодасини топди. Комиссиялар ана шу мулоҳаза ва таклифларни ҳисобга олган ҳолда лойиҳани маъқуллади.

Шу билан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлиси тугади.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ Э. А. ШЕВАРДНАДЗЕНИ СССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Эдуард Амвросиевич **Шеварднадзе** СССР Ташқи ишлар министри қилиб тайинлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **А. ГРОМИКО.**

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль,
1985 йил 2 июль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ А. А. ГРОМИКОНИ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИ ВА СССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ ВАЗИФАЛАРИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Андрей Андреевич **Громико** СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари ва СССР Ташқи ишлар министри вазифаларидан озод қилинсин.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари **В. КУЗНЕЦОВ.**

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль.
1985 йил 2 июль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ИТТИФОҚ СОВЕТИ ВА МИЛЛАТЛАР СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШЛАРИНИНГ МАЖЛИСИ

1 июль куни Кремлда СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети Оқсоқоллар кенгашларининг қўшма мажлиси бўлди. Мажлисда ўн биринчи чақириқ СССР Олий Совети учинчи сессиясининг кун тартиби ва иш тартиби масалалари муҳокама этилди.

Бу масалалар юзасидан Иттифоқ Советининг Раиси Л. Н. Толкунов ва Миллатлар Советининг Раиси А. Э. Восс сўзга чиқдилар. Оқсоқоллар кенгашлари мажлисида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов ҳамда СССР Олий Совети Президиумининг секретари Т. Н. Ментешашвили қатнашдилар.

Саломатлик
ҳақида суҳбатлар

● ОЗОДАЛИК — ТУМАН БОЙЛИК ● ЁЗ МЕВА-ЧЕВАЛАРИ — ДАРМОНДОРИ. ● ШИФОБАХШ ИЧИМЛИКЛАР —ЖОН РОҲАТИ. ● КАЙФИ ЎЗИДАН ҲАМ ХУНУК. ● МАВСУМИЙ КИЙИНИШ ҲАМ МАДАНИЯТ.

„ТО" спорт ҳафтаси

● ЗАНГОРИ ЙЎЛКА МАЛИКАСИ ● ШАХМАТНИ ҲАММА СЕВАДИ ● ЧИНИҚТИРАДИ, МАҲОРАТНИ ЧАРХЛАЙДИ. ● ОРОМ БАҒИШЛАЙДИ, ТЕТИКЛАШТИРАДИ.

● Шифокор маслаҳати

САРАТОН КУНЛАРИДА

Саратон кунлари озодаликка, саранжом-саришталикка алоҳида эътибор бериш керак. Буюк ҳаким Абу Али ибн Сино турли юқумли касалликлар ёзнинг иссиқ; ҳароратли ойларида кўпайиши ҳақида ўз асарларида кўрсатиб ўтган. Дарҳақиқат, Ўрта Осиё шароитининг юқори ҳароратли бўлиши микробларнинг кўпайиши, юқишига сабаб бўлса, иккинчи томондан, кишиларнинг сувга бўлган эҳтиёжини янада оширади. Бундай шароитда сувни қайнатилган-қайнатилмаган, тоза ёки туриб қолганига яхши эътибор бериш лозим.

Маълумки, инсоннинг ҳаёт жараёнлари, унинг тузилиши кўпроқ сувдан таркиб топган. Сув аслида тоза, мусаффо ҳолда бўлса-да, турли хил технологик жараёнлар, кимёвий моддалар ёхуд ҳайвон чиқиндилари билан ифлосланганда киши организмига зарарли таъсир кўрсатади. Юқумли касалликлар микроблари оқар сувларда узоқ вақтгача сақланиб қолиб, шу сувлардан фойдаланиш натижасида одамлар орасида турли хил юқумли хасталикларнинг кўпайишига сабаб бўлади.

Ҳозир айни ғарқ пишиқчилик пайти. Боғдан ёки полиздан келтирилган мева-чевалар ва сабзавотлар турли процесслардан ўтади. Бу ҳол мева ва полиз маҳсулотлари микроблар билан заҳарланишига олиб келади. Бу маҳсулотларда микроблар сақланибгина қолмай, улар тез кўпаяди. Шунинг учун меваларни водопровод ёки қайнатиб қўйилган сув билан тозалаб ювиш, кейин истеъмол қилиш зарур.

Ёзнинг иссиқ кунларида пиширилган таом тезда бузилади. Бундай овқатларни истеъмол қилганда юқумли ошқозон-ичак касалликлари билан хасталанишдан ташқари, ўткир заҳарланиш ҳам мумкин.

Сутнинг инсон организми учун фойдаси катта. Ундан қатиқ, пишлоқ, қаймоқ ва сарёғлар тайёрланади. Бу маҳсулотлар кишиларга тўйимли таом бўлишидан ташқари инсон умрини ҳам узайтиради, лекин сутни пиширмасдан ичиш зарарлидир.

Ошхона, ўчоқбоши, идиш-товоқлар н и н г озода сақланиши ҳам саломатлик гарови ҳисобланади. Ахлатхона, кир ўраларни, умуман ахлат ташланадиган ва тўпланадиган ерларни тоза тутиш, вақти-вақти билан уларни хлорли оҳак, лизол, карбол ва бошқа эритмалар билан зарарсизлантириб туриш керак. Айниқса, пашшаларнинг кўпайишига йўл қўймаслик керак. Пашшалар юқумли ошқозон-ичак, сил, сариқ, бўғма ва бир қанча касалликларни тарқатади. Улар тез урчиб, тез кўпаядиган ҳашаротдир. Пашшалар юқумли касаллик билан оғриган беморнинг буюмларига, идиш-товоқларига ва чиқиндиларига қўниб, ўз тани ва оёқларига касаллик микробларини илаштириб хасталик тарқатади. Шунинг учун ҳамма жойларда пашшаларга қарши хлорофос, ёпишқоқ қоғоз, пашша дориларидан фойдаланиш тавсия этилади.

Ўзида ошқозон-ичак касалликларининг белгиларини: кўнгил айниш, қайт қилиб, ич кетиш, тана ҳароратининг кўтарилиши, дармонсизлик ва қоринда оғриқ сезган кишилар дарҳол шифокорларга мурожаат қилишлари лозим. Касаллик қанчалик тез аниқланиб, тез даволанса унинг асорати шунчалик тез бартараф этилади.

Фаровон ҳаётимизда санитария ва гигиена қоидалари турмушга сингиб кетиши, одат тусига кириши лозим. Саратон шароитида меҳнаткашлар соғлиғини сақлашда шахсий ва умумий гигиена қоидалари асосий вазифалардан биридир. Шахсий гигиена қоидаларига терини, оғиз бўшлиғини парвариш қилиш, кийим-бошни тоза тутиш, овқатланиш режимига, меҳнат билан дам олишни тўғри алмаштиришга риоя қилиш, физкультура ва спорт билан шуғулланиш киради. Ҳар бир одам ишдан кейин албатта душга тушиши, анҳор, кўл ёки ҳовузда чўмилиши тавсия этилади. Кун бўйи ишлаш натижасида юз хийлагина кир бўлади. Кечқурун ухлашдан олдин юзни албатта илиқ сувда совунлаб ювиш керак. Қўл кўп ифлосланади, чунки қўл билан хилма-хил ишлар бажарилади. Кир, айниқса тирноқ остига йиғилади, унда турли микроблар, гижжа тухумлари ҳам бўлиши мумкин. Тирноқларни вақти-вақти билан олиб туриш зарур.

Шуни унутмаслик кераккки, офтобда чиниқаман деб дам олиш кунларида меъёридан ортиқ очиқ ҳавода ётиш хавфли. Бундай шароитда қуёшнинг ультрабинафша нурлари асаб ва юрак-қон томир системасига салбий таъсир этиши мумкин. Кийим-бош ҳам саратонга мўлжалланган бўлиб, қуёшнинг ультрабинафша нурлари салбий таъсиридан асрайди. Спорт билан шуғулланадиган кишилардек, сарвдек хушқомат бўлишга нима етсин. Ҳамиша тетик ва бардам бўлиш учун, касалликлардан холи бўлиш учун кучли таомларни жуда тўйиб овқатланишдан ўзни тийиш, ёз неъматларидан меъёри билан истеъмол қилиш инсонга соғлиқ бахш этгандек кучига куч, умрига умр қўшади.

О. АЗИЗХЎЖАЕВ,
медицина фанлари кандидати.

● Танишинг, шаҳримиз чемпионлари

ҚОБИЛИЯТ ВА ШУҲРАТ

Гуля Шарафуддинова ёшлигида тенгдошларидан фарқ қилмас эди. У гоҳ учувчи, гоҳ врач, гоҳ космонавт бўлишни орзу қиларди. Илмий-фантастик китобларни кўп ўқирди, кинофильмларни томоша қиларди. Бир куни дугоналаридан бири Тошкентдаги армия спорт клубида сузиш секцияси борлигини айтиб қолди. Гуля ҳам таваккал қилиб секцияга ёзилди. Брасс усулида сузиш сирларини Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган тренер Владимир Петрович Манин ёрдамида ўргана бошлади. У устозининг ишончини оқлаш учун ниҳоятда берилиб шуғулланарди. Лекин машғулотлардан сўнг кўнглида қандайдир ғашлик пайдо бўларди. Демак сузиш унинг имкониятига ва кўнглига мос келмаган эди. Бироқ сузиш билан шуғулланиш унинг саломатлигини мустаҳкамлади.

У ўн беш ёшга тўлганида байдарка ҳайдаш билан шуғуллана бошлади. Бу секция ҳам армия спорт клубида эди. Бу сафар унга О. Мингалиев устозлик қила бошлади. Орадан икки йил ўтганидан кейин Гуля бир кишилик байдарка ҳайдаш бўйича ўтказилган Тошкент шаҳри биринчилигида иштирок этди. 500 метр масофага ўтказилган мусобақалар пайтида иккинчи натижа кўрсатди. Бу спортдаги шуҳратнинг бошланиши эди. Машқларни иштиёқ билан бажарганлиги учун у натижаларни тобора яхшилаб борди. 1982 йилда Гуля бир кишилик ва икки кишилик байдарка ҳайдашда шаҳар чемпиони унвонини қўлга киритди. Уни мамлакат ўсмирлар терма командасига қабул қилишди. У энди фақат Тошкентнигина эмас, республикамиз, мамлакатимиз спорт шарафини ҳимоя қилиш ҳуқуқига эга бўлди.

1982 йилда Польшадаги Бидгошч шаҳрида ўтказилган ўсмирлар Европа чемпионатида Гуля Шарафуддинова муваффақиятлари тасодифий эмаслигини амалда исботлади. Икки кишилик ва тўрт кишилик байдарка ҳайдашда олтин медаль билан тақдирланди.

Ўтган йил ҳам тошкентлик спортчи учун омадли бўлди. Мамлакат биринчилигида Г. Шарафуддинова кумуш ва бронза медалини қўлга киритди. Кейин Англияда ўтказилган халқаро мусобақаларда иштирок этиб, икки кишилик байдарка ҳайдашда биринчи ўринни эгаллади. Тўрт кишилик байдарка ҳайдашда эса тўртинчи ўринга кўтарилди. Бу натижалар унинг халқаро классли спорт мастери нормативини бажаришига асос бўлди.

Бу йил у натижаларни янада яхшилаб, спортдаги шуҳратини мустаҳкамлади. Май ойида Москвадаги Крилатский Олимпиада каналида ўтказилган байдарка ва каноэ ҳайдаш бўйича СССР чемпионатида ажойиб маҳорат кўрсатиб, командадоши Татьяна Числова билан 500 метр масофага ўтказилган мусобақалар пайтида иккинчи натижа кўрсатиб, кумуш медаль билан тақдирландилар.

Спортдаги шуҳратини Тошкент чемпиони унвонидан бошлаган Г. Шарафуддинова ҳозир жиддий тайёргарлик машқларини бажармоқда. Унинг нияти натижаларни янада яхшилаш, мусобақаларда Тошкент, Ўзбекистон, мамлакатимиз спорти шарафини муносиб ҳимоя қилишдир.

М. ХИДИРОВ.

ТОШКЕНТ—ОЛМАОТА ШАХМАТ МАТЧИ

● Сиртқи «Дўстлик» шахмат матчида 1:0 ҳисобида тошкентликлар олдинда боришмоқда.

● Оқшомхонлар оқ доналарни сураётган иккинчи тахтада вазият кескинлашди. Ҳар бир юриш учрашув тақдирини ҳал қилиши мумкин.

Ўтган пайшанба куни, яъни 27 июнда газетамизда «Тошкент оқшоми» — «Вечерний Ташкент» ва «Вечерняя Алма-Ата» газетхонлари ўртасидаги сиртқи шахмат матчининг иккинчи тахтасида олмаоталикларнинг жавоб юриши эълон қилинган эди. Улар h8 катагида турган рухни d8 катагига юришган эди. Шундан кейин оқ доналарда ўйнаётган тошкентлик шахмат мухлислари навбатдаги 35-юришни эълон қилишлари лозим эди.

Ўйлаш учун ажратилган бир ҳафта муддат ўтди. Навбатдаги юриш ҳақида фикр ва мулоҳазалар битилган кўплаб хатлар олдик. Бу сафар газетхонларнинг фикри бир хил бўлди. Улар d1 катагида турган рух билан d8 катагидаги рухни уриш керак деган фикрни билдиришди. Жумладан, пенсионерлар В. Ардеев, В. Осипов, ТошДУ ўқитувчилари Р. Орипов, Э. Маккамов, Тошкент политехника институтининг ўқитувчиси Ж. Шокиров, алоқа инженери Р. Гайсин, композитор Б. Бровцин, инженер-химик Б. Долимов, 12-ҳунар-техника билим юртининг ўқувчиси И. Мирзагалимов, савдо ходими Ш. Ёқубов, мактаб ўқувчилари К. Кирясов, Д. Орипова, инженер-технологлар У. Каримов, А. Юнусов, Сергели районидаги шахмат клубининг аъзолари ва бошқалар шундай фикр билдиришди. Бу юриш «Камалак» шахмат клуби томонидан тўғри деб тасдиқланди ва олмаоталик шахмат мухлисларига маълум қилинди.

Шундай қилиб бу партияда юриш навбати олмаоталикларга келди. Ҳурматли газетхонлар, сизлар эса сиртқи шахмат матчи қандай бораётганлиги ҳақидаги фикр ва мулоҳазаларингизни ёзиб юборинг.

Бизнинг адресимиз: 70047, Тошкент шаҳри, ГСП, Ленинград кўчаси, 32, «Тошкент оқшоми» («Дўстлик» матчи)га. Ўз фикр ва мулоҳазаларингизни 33-08-74, 32-55-32 телефонлари орқали ҳам хабар қилишингиз мумкин.

Мана 40 йилдирки, Кира Георгиевна Кошева халқ саломатлиги йўлида фидокорона меҳнат қилиб келмоқда. У 1943 йилда медицина институтини битиргач, ўз хоҳиши билан фронтга кетган эди. Тенгсиз жанглар давомида у юзлаб жангчиларнинг ҳаётини сақлаб қолди. Айни тинч кунларда тажрибали врач Тошкентдаги 6-туғруқхонада меҳнат қилиб, оналар ва болалар саломатлигини сақлаш борасида ибратли ишларни олиб боряпти.

СУРАТДА: меҳрибон ва тажрибали шифокор Кира Георгиевна Кошева.

И. Сизов фотоси.

● Бу—қизиқ

ЎЗГА ЮРАКЛИ ЧОПОҒОН

Қирқ беш ёшли инглиз Брайан Прайс бир йил олдин операция қилиниб, бетоб юраги ўрнига бошқа юрак қўйдирган эди. У ўзини яхши ҳис этаётгани учун марафонча югуришда иштирок этишни хоҳлаб қолди.

Б. Прайс марафон масофасини 5 соату 57 минутда бемалол босиб ўтди. Югуриш, айниқса сўнгги километрларни ўтиш унга анча оғирлик қилибди. Агар врачлар рухсат беришса, у яна югуриш мусобақасида қатнашиш ниятида.

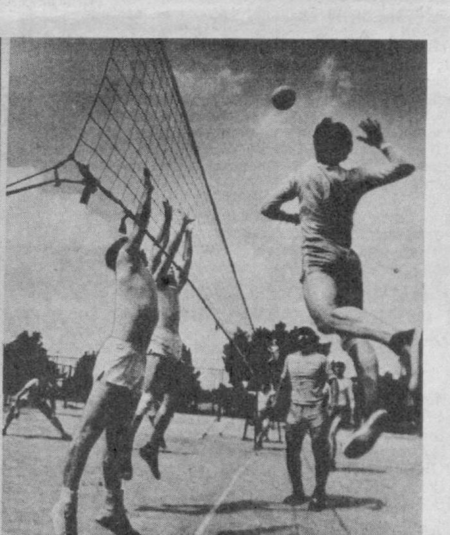

«Текстильщик» спорт комплекси ҳақиқий маънода меҳнаткашларнинг маданий дам олиш жойи ҳисобланади. Бу ерда фабрикалар командалари ўртасида спортнинг барча турлари бўйича мусобақалар ўтказилади. Айни пайтда волейбол, баскетбол, футбол майдонларида шаҳар ва область биринчилиги мусобақалари ўтказилади. Беллашувлар спортни оммалаштиришга хизмат қилмоқда.

Қатъий график асосида ўтказилаётган машғулотлар корхона спортчиларининг маҳоратини такомиллаштириб, шаҳар ва республика биринчиликларида муваффақиятли иштирок этишларини таъминламоқда.

СУРАТЛАРДА: регби ва волейбол мусобақаларидан лавҳалар тасвирланган.

● Ичкиликбозлик—иллат

● Ҳикмат—бир ҳовуч олтин

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

● Ҳар қандай ҳужум ва жиноятлар ҳам халқни ва халқ бойликларини ичкиликбозликдек қийратмайди.

Ф. БЭКОН.

● Ичкилик нафосатни ўлдиради, май ёшликни қисқартиради.

ГОРАЦИЙ.

● Ҳар қанча бақувват гавдани ҳам ичкилик емириб ташлайди.

ПЛУТАРХ.

● Ичкилик кишини ҳайвонга айлантириб, ваҳшийлаштиради, уни бешафқат қилиб, яхши фикрлардан чалғитади миясни ўтмаслаштиради.

Ф. М. ДОСТОЕВСКИЙ.

● Ичкиликбозлик шундай бир ижтимоий ёвузликки, уни баҳолаш ҳам қийин.

Б. М. БЕХТЕРОВ.

● Ичкилик ичиш заҳар ичиш каби зарарлидир.

СЕНЕКА.

● Ҳамма иллатлар ичида ичкиликбозлик, айниқса киши руҳи улуғворлигига доғ бўлиб тушади.

В. СКОТТ.

● Биз бир-биримизнинг саломатлигимиз учун ичиб, шахсий соғлиғимизни йўқотамиз.

Жером К. ЖЕРОМ.

● Ичкиликбозлик инсон, жамият ва давлатнинг энг ёмон душманидир.

П. И. КОВАЛЕВСКИЙ.

● Эр қанча кўп ичса, хотини ва болалари шунча кўп кўз ёши тўккан, дейиш мумкин.

Н. А. СЕМАШКО.

● Мастликда на ақл, на ҳиммат бўлади.

Г. С. СКОВОРОДА.

● Май аввал юзга ранг берар, сўнгра безрайтирур.

САЪДИЙ.

● Ичкиликбозлик — барча иллатларнинг асоси.

Абул ФАРОЖ.

АРАҚНИНГ КАСОФАТИ ҲАҚИДА

● Дарё шохобчалардан, мастлик қадаҳдан бошланади.

● Кечқурун бадмаст, эрталаб иш ёқмас.

Япон мақоллари.

● Мастликда ёмонлик қилиб қўясан, ҳушёрликда жавоб берасан.

Фин мақоли.

● Арақ билан дўстлик саломатликка душман орттириш демакдир.

● Ичкилик ифлосликни ёқтиради.

Удмурд мақоллари.

АЛКОГОЛЬ ВА БОЛАЛАР

Болалар— бизнинг келажагимиздир. Улар соғ-саломат, бардам-бақувват бўлиб вояга етмоқлари учун барча имкониятни аямаймиз. Лекин шундай оилалар ҳам учраб турадики, уларда спиртли ичимликлар мунтазам истеъмол қилинса, болаларнинг саломатлигига ҳам путур етади. «Медицина» нашриётида тайёрланган ичкиликбозликнинг оқибатларини фош этувчи янги китоблар ана шулар ҳақда ҳикоя қилади. Е. В. Борисова ва Л. П. Василевскаяларнинг «Ичкиликбозлик ва зурриёт» деган китобчаси шу фикримизнинг далилидир.

Р. ИГНАТОВА.

● РАССОМ ТАБАССУМИ

— Ҳолим хароб бўлди, сўнгги шишалар билан шифохонага етиб олмасам, асфаласофинга кетаман.

Шифокор: — Вой-ву, жуда озиб кетибсиз-ку, нима ёрдам берай!

Ичкиликбоз: — Спиртли дорилардан ёзиб беринг, бир маза қилиб семирай.

● Билиб қўйган яхши

ЗИЛОЛ СУВ ТАШВИШ КЕЛТИРМАСИН

Ёз жазирамаси кишиларни ҳаво салқин жойларга, дарё ва кўлларга бошлайди. Бу мавсумда зилол сувда чўмилиш кишиларга катта қувонч бахш этади. Чўмилиш фақат кайфиятни кўтариб қолмай, кишиларнинг саломатлигини мустаҳкамлайди, тетиклаштиради. Шу боисдан ҳам шаҳарда истиқомат қилувчи ишчи ва хизматчилар, зиёлилар шанба ва якшанба кунлари мазмунли ҳордиқ чиқариш учун дарё ва кўлларнинг бўйларига йўл оладилар.

Ҳамшаҳарларимиз зилол сувда чўмилиб ҳордиқ чиқарадиган жойлар оз эмас. Тошкент денгизи, Чорвоқ сув омбори, «Бахт», «Роҳат», Комсомол кўллари шулар жумласидандир.

Кишиларга роҳат бахш этадиган зилол сувлар, кўллар ва дарёларнинг ўз қонуни бор. Ана шу қонунларга амал қилинганидагина хавфсизлик таъминланади. Сувда ўтказилган вақтда тана ором олади, кайфият кўтарилади. Бу қоидага амал қилмаганлар эса албатта бахтсиз ҳодисаларга дучор бўлишади. Ўтган йилги ёзги дам олиш пайтида Тошкентдаги дарё ва кўлларда шундай нохуш ҳоллар юз берди. Арақ ичиб, маст ҳолда чўмилганликлари учун улар ана шундай бахтсизликка дучор бўлдилар. Демак оқ арақнинг қора қилмиши бу ерда ҳам кўзга ташланиб қолмоқда. Бу ҳақда дам олувчилар жиддий ўйлаб кўришлари керак.

Афсуски, сувга чўкканларнинг орасида болалар ҳам бўлишган. Бу тасодифийми! Йўқ, албатта. Тошкент шаҳридаги айрим мактабларда ўтказилган савол-жавоблардан шу нарса маълум бўлдики, ўқувчиларнинг 37 проценти сузишдан мутлақо бехабардирлар.

Айрим корхона, ташкилот раҳбарлари масалага жиддий ёндошиб, ташкилотнинг роли ҳақида тушунтириш ишлари олиб боришмаяпти. Шу боисдан ҳам кам бўлсада бахтсиз тасодифлар рўй бермоқда. Сувда чўмилишнинг қонун ва қоидаларига тўла амал қилингандагина зилол сувлар кишиларга роҳат келтиради.

О. КЕЛДИЁРОВ,
Ўзбекистон ССР ОСВОДи Тошкент шаҳар Совети қутқариш хизмати раисининг ўринбосари.

«АКАНГНИНГ ШАМОЛИ!»

(Ҳажвия)

Турар жой санитария бўлимининг масъул ходими Рустамбек ўз кабинетида радиодан об-ҳаво маълумотини зўр диққат билан эшитиб ўтирарди. «Жанубий-шарқдан секундига 10—15 метр тезликда шамол эсиб туради» деган маълумотни эшитгач, ўрнидан турди-да, деразадан тротуарга кўз ташлади.

Шамол асфальт бетидаги хору-хас, тупроқ ва қоғозларни гир айлантириб кўтариб, ариқнинг нариёғига, қурилиш материаллари орасига тиқиб ташлаганини кўрди.

— Акангнинг шамоли! — деди завқланиб Рустамбек.

Шу маҳал кабинетга ойлик олиш учун кўча супурувчи фаррош Бекмуродов кириб келди. Уни кўриб севинган Рустамбек:

— Эшитдингизми, бугун секундига 10—15 метр! — деди, — ана тротуарга қаранг, топ-тоза, худди ялаб қўйгандек.

Уни тушунган Бекмуродов индамади. Фақат қўлларини бир-бирига ишқалаб:

— Қани ведомостга қўл қўяйлик! — деди.

— Шу одатингиз яхшида, Ортиқ ака, — деди Рустамбек, — ҳеч қачон қани қўлни чўзинг, демайсиз, фақат ведомостга қўл қўяйлик, дейсиз. Тўғри вақти келганда, ведомостга қўл қўйиб ҳам индамай кетаберасиз. Лекин ҳозир жуда ҳам унчалик эмас.

Рустамбек стол ғаладонидан ведомостни олди. Бармоғи билан Бекмуродов фамилиясини кўрсатиб қўл қўйиш учун қалам берди.

— Энди хотинингиз учун мана бу жойга «Тўхтахўжаева», деб ёзинг, мана бу ерга қизингиз учун «Ортиқова» деб ёзинг. Яхшики, уччовларингизнинг фамилияларинг ҳар хил экан.

— Ҳа, — деди Бекмуродов, — хотиним отасининг фамилиясида, қизим эса менинг отимни фамилия қилиб олган.

— Яхши экан, — деди Рустамбек, — мана бу олтмиш сўм ўзингизники, мана бу олтмиш сўм Тўхтахўжаеваники, яъни хотинингизнинг номига, бу ҳам сизники, мана бу олтмиш сўм Ортиқовага ёзилган — меники, — деди-да олтмиш сўмни олиб, ўз чўнтагига солиб қўйиб, кейин қолган юз йигирма сўмни Бекмуродовга узатди.

Бекмуродов қуллуқ қилиб чиқиб кетди.

Рустамбек яна деразага қараб, секундига 10—15 метр эсаётган шамол асфальтни супуриб турганини томоша қилди-да, чўнтагидан бояги пулни олиб, бармоқларини тупуги билан ҳўллаб, яна қайта санаб бошқа чўнтагига солди-да:

— Акангнинг шамоли! — деб қўйди.

Шу маҳал кабинетга инспектор кириб келди.

— Фаррошларга ойликлар берилдими? — деб сўради у.

— Ҳа, энг охиргиси — Бекмуродов мана ҳозир олиб кетди.

Инспектор столдаги ведомостга кўз югуртириб:

— Тўхтахўжаева, Ортиқовалар қачон олишган эди, — деб сўради.

— Улар кечанинг ўзидаёқ дарров олиб кетишган эди. Ўзингиз биласиз-ку, аёл кишилар пулга жуда ўч бўлишади. Шундай ведомость чиқди дегунча бу ёқдан торткилаб туришади.

— Қўшни участкалардан сигналлар бор, — деди инспектор, — штатдаги фаррошларнинг бири чиқиб, бири чиқмасдан, бекорга ойлик олишиб, ариқ бўйлари, тротуарлар ифлос ётган эмиш. Ҳозир мен сизнинг участкангиздан ўтиб келдим, дуруст супурилганга ўхшаб турибди, шундай бўлса ҳам хушёр бўлинг!

Инспекторнинг бу гапидан тетикланган Бекмуродов кулди:

— Ҳушёр бўлганда қандай! Бизнинг фаррошларимиз яхши, секундига 10—15 метр супуриб ташлашади.

— Йўғ-е, — деди инспектор ишонмасдан. Бир секунд «чиқ» дегунча ўтади. Шунда 10—15 метр супуриб бўлар эканми?

— Ахир ҳали олдингизда чиқиб кетган давангирни пайқадингизми, қўли бир метр, супургиси икки метр. Қадам ташлаши уч метр. Битта супургини ерга урса худди шамолдек 10—15 метрни чирпирак қилиб ташлайди.

— Ундай бўлса яхши, — деди инспектор.

Кўчада шамол яна кучайди. Кабинет деразасини тарақлатиб, стол устидан қоғозларни полга учирди.

— Ҳай, ҳай, ҳазиллашма, акангнинг шамоли, — деб Бекмуродов ведомостни полдан олди.

Инспектор ҳеч нарса тушунмай чиқиб кетди.

Мадамин ДАВРОН.

Редактор
Ш.О.УБАЙДУЛЛАЕВ

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТАШКИЛОТЛАРИ ВА МУАССАСАЛАРИ РАҲБАРЛАРИНИНГ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ШАҲАР КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ КОНТОРАСИ

ЯНГИ ҲУЖЖАТЛИ БУЮРТМА ФИЛЬМЛАР ОЛДИ

16 ММ. ПЛЁНКАДА

«Қайтарилган ер» (СССР қишлоқ хўжалик министрлиги) — 2 қисмдан иборат. Шимолий Кавказ студияси.

«Ўзи кўтарилувчи-сузувчи бурғилаш қурилмаларида ишлаб чиқариш ишлари хавфсизлиги» (СССР Газ саноати министрлиги) — 2 қисмдан иборат. Озарбайжонфильм.

«Мясомолмаш» (СССР Гўшт ва сут саноати министрлиги)— 3 қисмдан иборат. Киев илмий-оммабоп фильмлар студияси.

«Замонавий бал рақси» — (СССР Маданият министрлиги) — 4 қисмдан иборат. Марказий илмий-оммабоп фильмлар студияси.

«Пайвандлаш ишларидаги янгилик» (СССР Электротехника саноати министрлиги) — 1 қисмдан иборат.

«Электр узатиш симларини бир-бирига пресслашда техника хавфсизлиги» (СССР Энергетика министрлиги) — 2 қисмдан иборат. Шимолий Кавказ студияси.

35 ММ. ПЛЁНКАДА

«Биз тепломонтажчилармиз» (СССР Энергетика министрлиги) — 1 қисмдан иборат. Куйбишев студияси.

«Чўчқачилик комплекслари гўнг оқоваларини қайта ишлаш» (СССР Чорвачилик машинасозлиги министрлиги) 1 қисмдан иборат. Украина хроникаси.

«Е. Е. Нестеренконинг яккахон қўшиқ айтиш дарсларида» (СССР Маданият министрлиги) — 4 қисмдан иборат. Марказий илмий-оммабоп фильмлар студияси.

«Қурувчилар, сизлар учун» (Главшоспромстройматериали) 2 қисмдан иборат. Ҳужжатли фильмлар Марказий студияси.

«Трихограммаларни кўпайтириш ва қўллашни механизациялаш» (СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги) — 1 қисмдан иборат. Молдовафильм.

«Шўрхок ерларни жорий ва капитал ювиш учун комплекс машиналари» (СССР сув хўжалиги министрлиги) — 1 қисмдан иборат.

«Каховка суғориш системасини бошқаришнинг автоматлаштирилган системаси» (СССР Сув хўжалиги министрлиги) — 1 қисмдан иборат. СССР Сув хўжалиги министрлиги.

«Блок-компексли насос станцияси» (СССР сув хўжалиги министрлиги) —1 қисмдан иборат. СССР Сув хўжалиги министрлиги.

«Круиз» автомобиль приёмниги» — 1 қисмдан иборат. Ленинград ҳужжатли фильмлар студияси.

«Пайвандлаш ишларидаги янгилик» (СССР Электротехника саноати министрлиги) — 1 қисмдан иборат.

АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ БЮРОСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ ТУҚИМАЧИЛИК КОМБИНАТИГА

йигирувчилар, калаваловчилар, съёмшицалар, лентачилар, тараш машинасининг операторлари, зарядкаловчилар, йигирув ва тўқув ишлаб чиқариши мастерлари, слесарь-ремонтчилар, электромонтёрлар.

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

СОБИР РАҲИМОВ РАЙОНИДАГИ ТАШКИЛОТЛАРГА

ёрдамчи ишчилар, машинисткалар, экспедитор.

ҚОҒОЗ САНОАТИ КОРХОНАСИГА

электромонтёр-ремонтчилар, контрол-ўлчов асбобларини созловчи-слесарлар, ускуналар ремонти бўйича слесарлар, қозонхона қурилмаларининг машинистлари, ишчилар, қоғоз ва картон қирқадиган машиналарга хизмат кўрсатадиган ишчилар.

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

4-ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ ТРЕСТИГА

Тошкент трактор заводи қурилишида ишлаш учун бетончилар, дурадгорлар, арматурачилар, сувоқчилар, ғишт терувчилар, темир-бетон конструкциялари бўйича монтажчилар. Меҳнат ҳақи ишбай мукофотли. Ишчиларга корхона автобуси хизмат кўрсатади. Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ТАШКИЛОТЛАРИГА

аёлларнинг енгил кўйлакларини бичувчи, эркак ва аёллар устки кийимларини бичувчи.

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг
6-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИГА

ғишт терувчилар, бетончилар, монтажчилар, газ-электр пайвандчилар, дурадгорлар, бўёқчилар, тунукачилар, арматурачилар.

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

КИРОВ РАЙОНИДАГИ ТАШКИЛОТЛАРГА

катта бухгалтер-ревизор, бухгалтер-кассир, бухгалтерлар, МТС инженери, юкчи-упаковкачилар.

ФРУНЗЕ РАЙОНИДАГИ ЛОЙИҲА ТАШКИЛОТЛАРИГА

инженер-қурувчилар, инженер-лойиҳаловчилар, инженер-сметачилар, инженер-теплотехниклар, машинисткалар, нусха кўпайтирувчи машинада ишлаш учун ишчи, экономист, нусха кўчирувчилар, корректор.

СПРАВКАЛАР ВА ИШГА ЙЎЛЛАНМАЛАР ОЛИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ АДРЕСЛАРГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН:

МАРКАЗИЙ ПУНКТ — Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 5-хона.
ЛЕНИН РАЙОН ПУНКТИ — Т. Шевченко кўчаси, 64-уй.
ОКТЯБРЬ РАЙОН ПУНКТИ — У. Юсупов кўчаси, 3-уй.
ЧИЛОНЗОР РАЙОН ПУНКТИ — 2 квартал, 3-уй.
ҲАМЗА РАЙОН ПУНКТИ — М. Хасанова кўчаси, 10-уй.
КУЙБИШЕВ РАЙОН ПУНКТИ — К. Маркс кўчаси, 59-уй.
КИРОВ РАЙОН ПУНКТИ — Энгельс кўчаси, 48-уй.
СОБИР РАҲИМОВ РАЙОН ПУНКТИ — Қорасарой кўчаси, 270-уй.
АКМАЛ ИКРОМОВ РАЙОН ПУНКТИ — Чилонзор массиви, 22-квартал, 13-уй.
СЕРГЕЛИ РАЙОН ПУНКТИ — 2-квартал, 69-уй.

УЗОҚ ЎЛКАЛАРГА МАРОҚЛИ САЁҲАТ...

ТУРИСТИК САФАРГА ЧИҚАЁТГАНДА, ҚИШЛОҚДАГИ БУВИЖОННИНГ БАҒРИГА ОШИҚАЁТГАНДА, ПИОНЕР ЛАГЕРИГА ТАРАДДУД КЎРАЁТГАНДА БАЛКИ БУТУН ЁЗ ФАСЛИНИ СЎЛИМ ОРОМГОҲЛАР ҚУЧОҒИДА ЎТКАЗИШГА ОШИҚАЁТГАНДА САФАР УЧУН ҚАНДАЙ БУЮМЛАРНИ ТАЙЁРЛАМОҚ КЕРАК.

Албатта енгил кўйлаклар, шимлар, футболкалар, майкалар, кроссовкалар, сандалетлар, басоношкалар, туфлилар, носкилар, голфилар керак бўлади. Чунки бу буюмлар саёҳат ва сафарнинг мароқли ва завқли ўтишида қўл келади.

«БОЛАЛАР ДУНЁСИ» ЧАҚАНА-САВДО ФИРМАСИНИНГ МАГАЗИНЛАРИДА

АЛЬБОМЛАР, ШАХМАТЛАР, ФЛОМАСТЕРЛАР, БЎЁҚЛАР, ПЛАСТИЛИНЛАР, РАНГЛИ ҚАЛАМЛАР, ЎЙИНЧОҚЛАР СОТУВДА МУҲАЙЁ ЭТИБ ҚЎЙИЛГАН.

МАГАЗИНЛАР АДРЕСИ:

БОШ МАГАЗИН — Октябрь бозори;

ФИЛИАЛЛАР:

1 — Марказ-1 квартали, 4-уй;
2 — Марказ-2 квартали, 5-уй;
3 — Луначарский шоссеси, 76-уй;
4 — Фарҳод ярмаркаси;
5 — Сергели ярмаркаси;
6 — Большевик кўчаси, 6-«а» уй.

«БОЛАЛАР ДУНЁСИ» ЧАҚАНА-САВДО ФИРМАСИ (телефон 42-56-40).

ПОЙТАХТ МАРКАЗИЙ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНИНИНГ «МАИШИЙ ТЕХНИКА» САЛОНИ

ЧОРЛАЙДИ

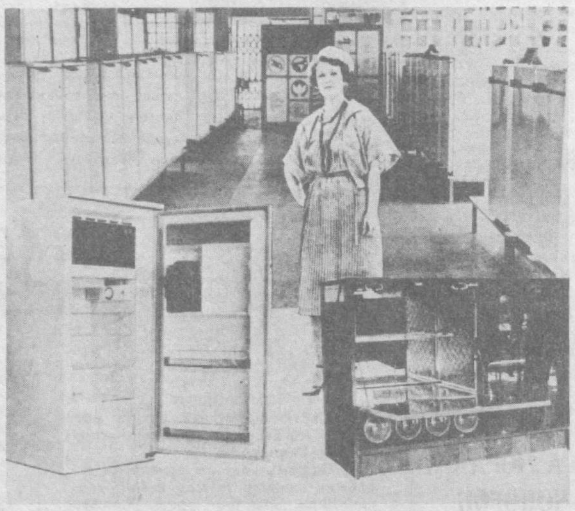

МАГАЗИННИНГ КЕНГ ВА ЁРУҒ ЗАЛЛАРИДА ХОЛОДИЛЬНИКЛАР, КИР ЮВИШ МАШИНАЛАРИ, КОНДИЦИОНЕРЛАРНИНГ РАНГ-БАРАНГ НАМУНАЛАРИ СОТУВГА ҚЎЙИЛГАН.

Салонда харидорларга қулайлик яратиш мақсадида барча имкониятлар яратиб берилган. Тажрибали сотувчи — консультантлар сизнинг оилангизга қандай холодильниклар, қайси маркадаги кир ювиш машинаси муносиб келиши тўғрисида самимий маслаҳат берадилар.

«ПАМИР—5» ХОЛОДИЛЬНИГИНИНГ БИР ҚАТОР ФАЗИЛАТЛАРИ БОР. У ўзининг безакланиши жиҳатидан жиддий ва башанг, замонавий ошхонага муносиб ярашади, 0,342 квадрат метр жойни эгаллайди.

«СНЕЖИНКА» ХОЛОДИЛЬНИГИНИНГ ҲАЖМИ 1435x570x600 ММ БЎЛСА ҲАМ ҒОЯТДА СИҒИМДОР. Совуқ камерасининг умумий ҳажми 240 литр, паст ҳароратли бўлмаси эса 22 литрдан иборат.

Музхонасининг ҳарорати минус 12 даражадан кўтарилмайди, тўпланиб қолган муз автоматик тарзда эрийди ва холодильник камераси ташқарисидаги идишга оқиб чиқади.

«САРАТОВ», «ОРСК», «МОРОЗКО-3», «САДКО-2», «ЛАДОГА-40 М» ХОЛОДИЛЬНИК — БАР ХАРИДОРЛАРНИНГ КЎПЧИЛИГИГА МАНЗУР БЎЛИБ ҚОЛГАН.

ХОЛОДИЛЬНИКЛАРНИ НАҚД ПУЛГА ВА КРЕДИТГА ҲАМ СОТИБ ОЛИШ МУМКИН.

«Узтрансэкспедиция» хизмати сотиб олинган буюмларни хонадонларга етказиб беришда яқиндан ёрдам кўрсатади.

ЦУМ (телефон 56-77-90).

ҚУЛАЙ ВА ЧИДАМЛИ КИЙИМЛАР

ЖИНСИ ЛИБОСЛАРИ ЁШЛАРГА ҲАМ, КАТТА ЁШДАГИ КИШИЛАРГА ҲАМ МАНЗУР БЎЛИБ ҚОЛГАН,

ХОРАЗМ ТИКУВЧИЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

УЙДА, ИШДА, ДАМ ОЛИШДА, ТУРИСТИК САФАРДА КИЙИШ УЧУН ТИКИБ ЧИҚАРАЁТГАН ЖИНСИ ЛИБОСЛАРИ ЧИДАМЛИ ВА АРЗОН БАҲОЛИДИР.

Баҳоси — 10 ва 14 сўм.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕНГИЛ САНОАТ МИНИСТРЛИГИНИНГ МАРКАЗИЙ ЛОЙИҲА-КОНСТРУКТОРЛИК ВА ТЕХНОЛОГИК БЮРОСИ (телефон 41-54-21).

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама агентлиги (телефон 45-37-27).

КИНО

3 ИЮЛДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«КЕЛИНЛАР ҚЎЗҒОЛОНИ», «ВОДИЛЛИК КЕЛИН» — **Санъат саройи** (катта зал, 17; кичик зал 18, 20.45, телефон 44-21-44), **Қозоғистон** 17, 18, 20, 21.00; телефон 35-24-92).

«МУҲРЛАНМАГАН ЮК» — **Чайка** (17, 20.00; телефон 77-06-20).

«ОДАМ-АМФИБИЯ» — **Лисунов номли** (тоқ соатларда).

«ҲАЗРАТИ БУЮК НОВГОРОД» — **Ватан** (тоқ соатларда), **К. Ерматов номли** (тоқ соатларда, телефон 24-22-66).

«ЎЗГА САЙЁРАЛИК АЁЛ» — **Восток** (жуфт соатларда, телефон 91-14-61), **Ўзбекистон ССР 25 йиллиги** (тоқ соатларда, телефон 53-65-87).

«СПАРТАК» — **Дружба** (телефон 66-15-75).

«ГЕНЕРАЛ НЕСТЕРОВГА ТОПШИРИЛСИН» — **К. Ерматов номли** (тоқ соатларда, телефон 24-22-66).

«МИС ФАРИШТА» — **Искра** (жуфт соатларда, телефон 39-14-59).

«СЕНИМИ, ШОШМАЙ ТУР!» (14 сериляи) — **Мир** (17, 20.00; телефон 91-58-04).

«ОҚ ҚОПЛОН АВЛОДИ»— **С. Раҳимов** номли (18.30, 21.00; телефон 48-46-71).

«БИР-БИРИМИЗ УЧУН ЯРАТИЛГАНМИЗ»—**М. Шайхзода номли** (18.30, 21.00; телефон 42-39-74), **Тинчлик** (18.30, 21.00; телефон 58-36-02).

«БУРГУНД ҚАЛЪАСИНИНГ СИРИ» — **Фестиваль** (21.45; телефон 32-78-02).

«БУКРИ» — **Фестиваль** (23.15).

«АЙРИЛИҚ ОЛДИДАН» — **ВЛКСМ 30 йиллиги** (жуфт соатларда).

«ШЕРИФ ЛАҚАБЛИ ТЕРГОВЧИ» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (12, 15, 18, 21.00; телефон 78-47-25).

«ТУТСИ» — **Москва** (тоқ соатларда).

4 ИЮЛДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«КЕЛИНЛАР ҚЎЗҒОЛОНИ», «ВОДИЛЛИК КЕЛИН» — **Санъат саройи** (катта зал —11, 14, 17, 20.00; кичик зал 12, 15, 18, 20.45; телефон 44-21-44), **Қозоғистон** (11, 12, 14, 15, 17, 18, 20, 21.00; телефон 35-24-92).

«МУҲРЛАНМАГАН ЮК»— **Чайка** (11, 14, 17, 20.00; телефон 77-06-20).

«ОДАМ-АМФИБИЯ»— **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (жуфт соатларда, телефон 78-47-25), **Нукус** (тоқ соатларда, телефон 46-70-69), **Лисунов номли** (тоқ соатларда).

«ҚАСОС ВА ҚОНУН» — **Восток** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

«СПАРТАК» — **Дружба** (телефон 66-15-75).

«ГЕНЕРАЛ НЕСТЕРОВГА ТОПШИРИЛСИН» — **К. Ерматов номли** (тоқ соатларда, телефон 24-12-66).

«ҲУР ҚИЗЛАР» — **Искра** (12, 15, 18, 21.00).

«СЕНИМИ, ШОШМАЙ ТУР!» (14 сериляи) — **Мир** (11, 14, 17. 20.00; телефон 91-58-04).

«ОҚ ҚОПЛОН АВЛОДИ»— **С. Раҳимов номли** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00; толефон 48-46-71).

«БИР-БИРИМИЗ УЧУН ЯРАТИЛГАНМИЗ»— **М. Шайхзода номли** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00; телефон 42-39-74), **Тинчлик** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00; телефон 58-36-02).

БУРГУНД ҚАЛЪАСИНИНГ СИРИ» — **Фестиваль** (21.45; телефон 31-78-02).

«БУКРИ» — **Фестиваль** (23.15).

«АЙРИЛИҚ ОЛДИДАН» — **ВЛКСМ 30 йиллиги номли** (жуфт соатларда).

«ШЕРИФ ЛАҚАБЛИ ТЕРГОВЧИ» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (12, 15, 18, 21.00; телефон 78-47-25).

«ТУТСИ» — **Москва** (тоқ соатларда).

Тошкент давлат чет тиллар педагогика институти томонидан **Хамзаев Абдулвоҳид** номига берилган 173653 номерли йўқолган
ДИПЛОМ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ТВ

Чоршанба

3 ИЮЛЬ

● МТ I

18.20 «Вьетнам санъати». 2-кўрсатув.
18.55 Концерт.
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 «СОС». Алкоголизмнинг зарари ҳақида мультфильм.
19.40 «Дунё ва ёшлар».
20.20 «Бугдан Вислагача». Бадиий фильм. 2-серия — «Ўлимларни қолдириб доғда».
21.30 «Время».
22.05 Театр ва замон. «МХАТнинг барҳаёт анъаналари».
23.05 «Дунё воқеалари».
23.20 Халқаро конкурслар лауреати Л. Тимофеева чалади.

● МТ II

18.30 Янгиликлар.
18.50 Акробатика, спорт ва бадиий гимнастика бўйича халқаро мусобақалар. Венгриядан олиб кўрсатилади.
19.30 «Қишлоқ янгиликлари».
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». «Пластилиндан ясалган ҳайвонот боғи». Мультфильм (ГДР).
20.50 «Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар».
21.20 М. Балакирев. «Исломей». Шарқ фантазияси.
21.30 «Время».
22.05 «Мингбулоқ чашмалари». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия («Ўзбекфильм»).
23.10 «Кинотомошабин ҳамроҳи».
23.55 «Оризонт» ансамбли ижро этади.

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.15 «Ўқувчилар бригадасида».
18.45 Олимпия резерви спорт мактаблари ўсмирлар ва болалар командалари ўртасида футбол бўйича СССР биринчилиги. «Пахтакор» (Тошкент) — «Динамо» (Тбилиси).
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 «Салмоқли процент». Тошкент «Компрессор» заводида меҳнат унумдорлигини ошириш йўллари» (рус.).
20.15 «Ноз-неъмат бунёдкори».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Камер куйлари кечаси».
21.30 Москва. «Время».
22.05 «Ҳақиқат ва хурофот». Атеистик мавзуларда кўрсатув.
22.35 «Саҳна санъати усталари». ЎзССР халқ артисти М. Мироқилов (такрорий).
23.25 «Бугун оламда нима гап?». Халқаро аҳвол кундалиги.

● ЎзТВ II

18.05 Кўрсатувлар программаси.
18.10 «Абитуриент-85». Биология.
18.40 «Осетия афсонаси». Бадиий фильм.
20.00 Тошкент янгиликлари.
20.25 Енгил саноат ходимлари кунига бағишланган музикали программа (такрорий).

Пайшанба

4 ИЮЛЬ

● МТ I

9.00 «Время».
9.40 «Афсунгар давра». Фильм-концерт.
10.10 «Мўъжизасиз-мўъжизалар».
11.10 «Бугдан Вислагача». Бадиий фильм. 2-серия — «Ўлимларни қолдириб доғда».
12.20 Халқаро конкурслар лауреатлари В Кинчеш ва Л. Полгар (Венгрия) концерти.
13.10 Янгиликлар.
15.00 Янгиликлар.
15.20 «Фан ва меҳнат иттифоқи». Ҳужжатли фильмлар.
16.00 Болалар учун фильм. «Бронза қуш». 3-серия.
17.10 «Ерда, самода ва денгизда».
17.40 «Югославия. Курашчи куни». Киноочерк.
18.00 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.45 Халқ куйлари.
18.55 Алкоголизмнинг зарари ҳақида илмий-оммабоп фильмлар: «Одамнинг афт-ангори», «Агар ҳушёр қаралса...»
19.15 «Дунё воқеалари».
19.30 «Фақат катталар учун». Мультфильм.
19.40 «Давримизнинг энг муҳим талаби». «Жойида ҳал этилмоқда» туркумидан.
20.25 «Агар соғлом бўлай десанг». «Сенинг дўстинг — велосипед». 3-кўрсатув.
20.40 «Марк Рейзен билан учрашув». Фильм-концерт.
21.30 «Время».
22.05 «Ёзувчи ва замон».
22.55 СССР Давлат академик Большой театри духовой оркестрининг концерти.
23.50 «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.
9.15 «Мингбулоқ чашмалари». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
10.20 «Дефицит». Телефильм премьераси.
10.50 «Алёнушка ва солдат». Мультфильм.
11.10 УССР Баришев район «Пролисок» халқ рақс ансамбли ижро этади.
11.25 «Онамларнинг мактаби».
11.55 КЕМЕРОВО ТЕЛЕСТУДИЯСИНИНГ ПРОГРАММАСИ.
12.40 «Таътилдаги саргузаштлар». Болалар учун телевизион бадиий фильм. 4-серия.
14.10 Испан тили.
14.40 МТ ва БР эстрада-симфоник оркестрининг концерти.
15.10 «Учинчи йўл йўқ». Бадиий фильм, субтитр билан. 2-серия.
16.10 Янгиликлар.
18.30 Янгиликлар.
18.45 «Шахмат мактаби».
19.15 «Қурилиш ва архитектура». Киножурнал.
19.25 В. Гаврилин. «Рус дафтари» вокал туркуми.
20.00 «Кўплаб сифатли товарлар етказиб берайлик».
20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». «Филчаларнинг саргузашти».
20.50 «Кашфиёт». Телефильм премьераси.
21.00 Ритмик гимнастика.
21.30 «Время».
22.05 «Мингбулоқ чашмалари». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия («Ўзбекфильм»).
23.10 «Биосфера эталонлари». Телефильм.

● ЎзТВ I

10.00 «Ахборот».
10.25 Болалар учун фильм. «Диққат, тошбақа».
11.45 «Қувноқ пионер ёзи» (рус.).
12.20 «Қизил альпинистлар». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 3- ва 4-сериялар (рус.).
13.15 Янгиликлар.
18.00 Янгиликлар.
18.15 «Кекса бўри ва янги келган Пуфик». Қўғирчоқ фильм.
18.30 «Абитуриент-85». Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти.
19.00 Москвада бўладиган ёшлар ва студентларнинг XII Жаҳон фестивали олдидан. «Салом, фестиваль!».
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 «Инсон ва қонун» почтасидан.
20.15 «Ғалла — ризқ-рўзимиз».
20.30 «Ахборот».
20.50 С. М. Киров номидаги Ўш музикали драма театрининг концерти.
21.30 Москва. «Время».
22.05 Ўзбекистон халқ ёзувчиси Саид Аҳмаднинг ижодий кечаси (такрорий).
23.25 Янгиликлар.

● ЎзТВ II

18.05 Кўрсатувлар программаси.
18.10 «Абитуриент-85». Математика.
18.40 «Дарё». Телефильм.
19.10 Реклама.
19.20 «Касблар ҳақида ҳикоялар».
19.50 Тошкент янгиликлари.
20.10 «Соҳиллар». Бадиий фильм.

«ПАХТАКОР» МАРКАЗИЙ СТАДИОНИДА **5 ИЮЛЬ СОАТ 19.30 ДА** СССР КУБОГИ УЧУН «ПАХТАКОР» (Тошкент) — «ЛУЧ» (Владивосток) **командалари ўртасида**

ФУТБОЛ

«ПАХТАКОР» Марказий стадиони кассаларида олдиндан билет сотиш ташкил қилинган.

Тошкент шаҳар, Киров районидаги 239-ўрта мактаб томонидан **Карабаева Гулсара Шамукимовна** номига берилган 273097 номерли йўқолган
ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар, Чилонзор районидаги 179-ўрта мактаб томонидан **Ходжаев Пўлат Султонович** номига берилган 393017 номерли йўқолган
ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг халқ маорифи Бош бошқармаси ва шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институти коллективлари шу институтнинг мактабгача тарбия кабинети методисти

Ҳадича ОРИПОВАнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

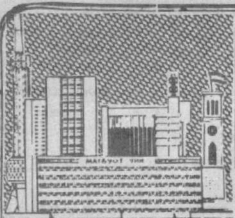

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»)
—орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и Ташгорсовета.
(Газета бир йилда 300 марта чиқади).

БИЗНИНГ АДРЕС:
700047, ТОШКЕНТ ШАҲРИ,
ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар: секретариат — 33-57-02; бўлимлар: партия турмуши — 32-53-66; саноат — 33-08-74; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги — 32-55-39; Совет қурилиши ва ҳуқуқ —32-54-19; фан, мактаб, олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат —32-56-81; ахборот —33-28-95; спорт ва ҳарбий ватанпарварлик ишлари— 32-55-32; хатлар — 33-29- 70; эълонлар бўлими— 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р—05918. **Индекс 64690.** А —2162. **1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.**